četrtek 7. aprila 2022

P9_TA(2022)0128

Razmere v Afganistanu, zlasti stanje na področju pravic žensk

Resolucija Evropskega parlamenta z dne 7. aprila 2022 o razmerah v Afganistanu, zlasti stanju na področju pravic žensk (2022/2571(RSP))

(2022/C 434/14)

Evropski parlament,

— ob upoštevanju svojih prejšnjih resolucij o Afganistanu,

— ob upoštevanju razglasa talibanov z dne 7. septembra 2021 o oblikovanju začasne vlade Afganistana,

— ob upoštevanju resolucije OZN št. 2626 (2022) z dne 17. marca 2022 o razmerah v Afganistanu, s katero je bil podaljšan mandat misije OZN za pomoč v Afganistanu,

— ob upoštevanju izjave za javnost varnostnega sveta OZN z dne 27. marca 2022 o Afganistanu,

— ob upoštevanju seznama finalistov Evropskega parlamenta za nagrado Saharova za svobodo misli za leto 2021,

— ob upoštevanju dni afganistanskih žena v Evropskem parlamentu 1. in 2. februarja 2022,

— ob upoštevanju izjave predsednika delegacije Evropskega parlamenta za odnose z Afganistanom z dne 23. marca 2022 o napovedi talibanov, da bodo podaljšali prepoved izobraževanja za dekleta po šestem razredu osnovne šole, in s tem povezane izjave podpredsednika Komisije/visokega predstavnika Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko z dne 23. marca 2022,

— ob upoštevanju izjave podpredsednika/visokega predstavnika v imenu Evropske unije z dne 28. marca 2022, v kateri poziva k takojšnjemu ponovnemu odprtju srednjih šol za dekleta,

— ob upoštevanju splošne deklaracije o človekovih pravicah,

— ob upoštevanju konvencije o statusu beguncev iz leta 1951,

— ob upoštevanju konvencije o odpravi vseh oblik diskriminacije žensk iz leta 1979,

— ob upoštevanju globalnega dogovora OZN o varnih, urejenih in zakonitih migracijah in globalnega dogovora OZN o beguncih, ki sledita Newyorški deklaraciji o beguncih in migrantih, ki jo je generalna skupščina OZN soglasno sprejela 19. septembra 2016,

— ob upoštevanju tematskih smernic EU o zagovornikih človekovih pravic, spodbujanju in varstvu otrokovih pravic ter nasilju nad ženskami in dekleti ter boju proti vsem oblikam diskriminacije proti njim,

— ob upoštevanju člena 132(2) in 132(4) Poslovnika,

A. ker je talibansko ministrstvo za izobraževanje v izjavi z dne 21. marca 2022 napovedalo, da je zavezano pravici vseh svojih državljanov do izobraževanja in si prizadeva za odpravo vseh vrst diskriminacije;

B. ker so se de facto afganistanske oblasti 15. januarja 2022 zavezale, da bodo ob začetku novega šolskega leta v drugi polovici marca 2022 dekletom omogočile vrnitev v šolo na vseh ravneh;

C. ker naj bi se afganistanska dekleta 23. marca 2022 vrnila v šolo; ker so talibani prepoved, po kateri učenke ne morejo obiskovati sedmega in višjih razredov, podaljšali do nadaljnjega, dokler se ne odločijo, kakšne uniforme so zanje najprimernejše; ker to onemogoča srednješolsko izobraževanje več kot milijonu deklet in pomeni kršitev temeljne pravice do izobraževanja za vse otroke, kot je zapisana v splošni deklaraciji o človekovih pravicah;

D. ker je Afganistan po svetovnem indeksu položaja žensk, miru in varnosti na zadnjem mestu, zaradi česar je to za ženske najmanj varna država; ker so posebni postopki OZN pokazali, da poskušajo talibanski voditelji ženske in dekleta s sistematično diskriminacijo in nasiljem na podlagi spola odstraniti iz javnega življenja;

E. ker so talibani po 15. avgustu 2021, ko so prevzeli državo, zaprli ministrstvo za ženska vprašanja in znova odprli nekdanje ministrstvo za grehe in kreposti; ker so v bistvu preklicali vse uveljavljene zakone, tudi tiste, ki so ščitili ženske, in zelo omejili pravico do mirnega zbiranja in svobode izražanja ter pravico žensk do dela, izobraževanja in zdravstvenega varstva; ker je afganistanska neodvisna komisija za človekove pravice po talibanskem prevzemu oblasti prenehala delovati;

F. ker v skladu z novo direktivo afganistanske ženske ne smejo prepotovati več kot 45 milj (72 km) od svojega doma brez spremstva bližnjega moškega sorodnika; ker ta direktiva sledi direktivi iz novembra 2021, s katero je bilo televizijskim postajam prepovedano oddajanje programov, kjer nastopajo ženske;

G. ker se mirni protesti za pravice žensk v Afganistanu nasilno zatirajo; ker je bilo več zagovornikov človekovih pravic ugrabljenih in ker kljub večkratnim pozivom k njihovi izpustitvi niso bile posredovane nobene informacije o tem, kje so; ker se tisti, ki so bili izpuščeni iz pripora, še vedno bojijo za svoja življenja;

H. ker se vsak dan poroča o kršitvah človekovih pravic, vključno z aretacijami, pridržanji, ugrabitvami, mučenjem, grožnjami, izsiljevanjem, zunajsodnimi poboji ter napadi na zagovornike človekovih pravic in njihove družinske člane; ker še vedno nihče ne preganja odgovornih za te kršitve; ker je to še posebej prizadelo zagovornice človekovih pravic; ker so bile posebna tarča manjšine, kot je hazarska skupnost;

I. ker je revščina afganistanske družine potisnila v dogovore o zakonskih zvezah in zbiranje dot za svoje hčere in ker se je število otroških porok v Afganistanu od prepovedi šolanja za dekleta povečalo za 500 %; ker se je že pred talibanskim prevzemom oblasti pred 18. letom poročilo 35 % deklet, 9 % pa celo pred 15. letom;

J. ker je stopnja umrljivosti dojenčkov v Afganistanu med najvišjimi na svetu, na tisoče žensk pa vsako leto umre zaradi zapletov pri nosečnosti, ki bi jih bilo mogoče zlahka preprečiti; ker so se socialno-ekonomske razmere, ki so bile negotove že pred talibanskim prevzemom, korenito poslabšale pod njihovo upravo, k temu pa so prispevale tudi pandemija covida-19, hude suše in ostre zime;

K. ker je humanitarna kriza v Afganistanu ena od svetovnih kriz, ki se najhitreje zaostruje, nesorazmerno pa je prizadela ženske in dekleta; ker se skoraj vsa afganistanska gospodinjstva, ki jih vodijo ženske, soočajo s prehransko negotovostjo; ker so nove politike talibanske vlade močno posegle v možnosti žensk za preživljanje in jih potisnile v še večjo revščino, pri čemer so bile prizadete zlasti tiste, ki same skrbijo za gospodinjstva;

L. ker je po podatkih iz poročila Mednarodne organizacije za migracije iz marca 2022 v letu 2021 iz države zbežalo več kot 1,258 milijona Afganistancev, kar je dvakrat toliko kot v zadnjih letih; ker se je hkrati potrojilo število notranje razseljenih oseb, ki se vračajo domov, in leta 2021 doseglo rekordnih 3,06 milijona; ker je v regiji skoraj 5 milijonov Afganistancev še vedno razseljenih zunaj države, od tega jih je 90 % nastanjenih v Pakistanu in Iranu;

četrtek 7. aprila 2022

M. ker je po podatkih visokega komisarja OZN za begunce 35 % žensk in deklet poročalo, da se zaradi nasilja na podlagi spola počutijo ogrožene, ko iščejo zatočišče v sosednjem Iranu in Pakistanu; ker je v šolo vpisanih le 70 % deklet v primerjavi z 92 % dečkov;

N. ker je EU povečala podporo afganistanskemu ljudstvu z uvedbo projektov v vrednosti več kot 268,3 milijona EUR, namenjenih izobraževanju, možnostim za preživljanje in javnemu zdravju; ker so ti projekti del svežnja podpore EU v skupni vrednosti 1 milijarde EUR, ki ga je oktobra 2021 napovedala predsednica Komisije in ki vključuje pomoč beguncem, migrantom in notranje razseljenim osebam ter podporo zagovornikom človekovih pravic in organizacijam civilne družbe;

O. ker je bilo po podatkih organizacije Novinarji brez meja v Afganistanu zaprtih 231 medijskih hiš, kar je 40 % vseh medijev v državi; ker je 80 % od 6 400 novinarjev, ki so izgubili službo, žensk; ker so bile uvedene omejitve za lokalne in mednarodne medije, kot je BBC, novinarji pa so bili aretirani, pridržani in pretepeni;

P. ker sankcije proti talibanskim subjektom in posameznikom ne bi smele preprečevati finančnih transakcij humanitarne pomoči in izvajanja osnovnih storitev nevladnih organizacij;

Q. ker so ženske do 15. avgusta 2021, torej v nekdanji Republiki Afganistan, pogosto uspešno zasedale visoke položaje, na primer poslanske, ministrske, sodniške, guvernerske, odvetniške in veleposlaniške; ker so talibanske sile prisilno odstranile nekdanje zakonito nastavljene vladne uradnike in v novo nepriznano de facto vlado niso povabile žensk; ker ta vlada ni vključujoča in v njej ni zastopana raznolika afganistanska družba;

R. ker so obveščevalne agencije opozorile, da Afganistan ne sme postati zatočišče za teroristične organizacije;

1. je globoko zaskrbljen zaradi humanitarne krize in krize človekovih pravic, ki se odvija v Afganistanu od talibanskega prevzema oblasti; ponovno izraža neomajno solidarnost in zavezanost afganistanskemu ljudstvu; poudarja, da je treba ohraniti temeljne pravice in svoboščine, ki jih je afganistansko ljudstvo uživalo v zadnjih 20 letih;

2. obžaluje, da se položaj žensk in deklet v Afganistanu od talibanskega prevzema oblasti stalno slabša; obsoja nenehne poskuse talibanov, da bi ženske in dekleta izbrisali iz javnega življenja in jim odrekli temeljne pravice, kot so pravica do izobraževanja, dela, gibanja in zdravstvenega varstva;

3. najostreje obsoja odločitev talibanov, da do nadaljnjega preložijo vrnitev deklet od šestega razreda dalje v šolo, čeprav so se zavezali, da bodo izobraževanje omogočili vsem državljanom; poziva jih, naj svoje odločitve in omejitve, ki so usmerjene zlasti proti ženskam in dekletom, razveljavijo in znova odprejo ministrstvo za ženska vprašanja;

4. poudarja, da je izobraževanje za ženske in dekleta po mnenju EU in njenih držav članic bistven pogoj za vse morebitne zaveze trenutnim afganistanskim oblastem;

5. poziva talibane, naj spoštujejo svojo zavezo, da bodo izobraževanje omogočili vsem afganistanskim državljanom, tudi ženskam in dekletom;

6. obžaluje, da talibani zatirajo miroljubne proteste za pravice žensk v Afganistanu; poziva k takojšnji izpustitvi policistke Alie Azizi, ki je bila oktobra 2021 aretirana v Heratu, k izpustitvi vseh drugih pridržanih aktivistov za pravice žensk ter k ustavitvi ustrahovanja in nadlegovanja aktivistov; poziva k opustitvi nadlegovanja, groženj in napadov na učitelje in študente;

7. poziva de facto oblasti, naj vsem ženskam in dekletom zajamčijo vse pravice in reproduktivno zdravstveno varstvo v vseh afganistanskih regijah;

8. izraža globoko zaskrbljenost, ker so ženske in dekleta od talibanskega prevzema države bolj izpostavljene izkoriščanju, tudi trgovini z ljudmi za prisilne poroke, spolno izkoriščanje in prisilno delo; obsoja nasilje in diskriminacijo na podlagi spola;

9. poziva afganistanske de facto oblasti, naj sestavijo vključujočo vlado, ki bo tudi ženske pritegnila v proces odločanja na vseh ravneh; vztraja, da je treba razviti novo strategijo EU za Afganistan, ki bo prilagojena položaju žensk in deklet in bo omogočila konkretno zavzemanje za pravice žensk in njihovo sodelovanje v javnem življenju;

10. opozarja, da ima EU trdno stališče glede političnih odnosov s talibani, izhajajoče iz tematskih meril za sodelovanje na podlagi človekovih pravic za vse in pravne države; meni, da se je položaj po teh merilih od 15. avgusta 2021 le poslabševal, kar govori zoper priznanje de facto talibanske vlade;

11. pozdravlja resolucijo OZN št. 2626 (2022), ki je bila sprejeta 17. marca 2022 in s katero je bil podaljšan mandat misije OZN za pomoč v Afganistanu; poziva EU in njene države članice, naj podprejo mandat posebne predstavnice generalnega sekretarja za Afganistan, tudi pri sodelovanju z vsemi ustreznimi afganistanskimi akterji in deležniki, da bi zagotovili takojšnje ponovno odprtje šol za vse učenke;

12. je seznanjen s pogovori med evropskimi in ameriškimi uradnimi predstavniki ter talibansko delegacijo, ki so potekali januarja 2022 v Oslu, pa tudi z nedavno odpovedjo pogovorov v Dohi s strani Združenih držav Amerike v odziv na odločitev talibanov, da ne bodo ponovno odprli šol za dekleta; poudarja, da morajo na vseh prihodnjih pogovorih s talibani na državni ravni sodelovati afganistanske predstavnice;

13. poziva EU in njene države članice, naj podprejo in zaščitijo vse, ki bežijo iz Afganistana; znova poudarja, da je treba zagotoviti status afganistanskih pravnic, vodij civilne družbe, umetnikov, športnikov in drugih ranljivih oseb, zlasti tistih, katerih življenja so ogrožena, kot so osebe LGBTQI+; znova poziva k posebnemu vizumskemu programu, izboljšanim programom za ponovno naselitev ter učinkoviti in zajamčeni zaščiti afganistanskih beguncev;

14. poudarja, kako pomembno je obravnavati nasilje na podlagi spola, s katerim se spoprijemajo afganistanske ženske in dekleta v državah gostiteljicah, zlasti v Iranu in Pakistanu, ter zagotoviti, da bodo lahko obiskovale šolo, sodelovale na trgu dela in uživale zdravstvene storitve, tudi na področju duševnega zdravja; opozarja, da so begunke in osebe v tranzitu še posebej izpostavljene tveganju nasilja na podlagi spola; zato poziva k večjemu financiranju humanitarnih organizacij in agencij, ki se ukvarjajo s tovrstno zaščito;

15. poziva države, naj nemudoma prenehajo vračati ljudi v Afganistan in tretje države, kjer bi bili lahko izpostavljeni tveganju, da bodo vrnjeni v Afganistan; poziva k pozornemu spremljanju afganistanskih državljanov, ki so že bili vrnjeni, zlasti otrok;

16. obsoja vse številnejša poročila o ubojih, nadlegovanju in ustrahovanju etničnih in verskih manjšin;

17. je zelo zaskrbljen, ker talibani spet nudijo zatočišče terorističnim skupinam; vztraja, da morajo talibani in de facto afganistanske oblasti izpolniti svoje zaveze v boju proti terorizmu;

18. opozarja na svoje navodilo Evropski službi za zunanje delovanje, naj pakistanskemu vodstvu sporoči, da je soodgovorno za varnost in stabilnost v Afganistanu ter da mora svoj vpliv na talibane uporabiti za doseganje teh ciljev, vključno z zagotavljanjem temeljnih človekovih pravic afganistanskim ženskam in dekletom;

19. ponovno poudarja, da mora EU poglobiti sodelovanje s srednjeazijskimi državami in spodbujati njihovo konstruktivno in praktično vlogo pri naselitvi afganistanskih beguncev; poudarja, da to sodelovanje ne bi smelo biti v nasprotju s temeljnimi vrednotami in načelom pravne države, ki jih zagovarja EU;

četrtek 7. aprila 2022

20. poudarja, da osvoboditev žensk in deklet ne bo izvedljiva, dokler se bo humanitarna katastrofa nadaljevala; poziva EU in njene države članice, naj se spoprimejo z dejavniki humanitarne krize, tako da si po najboljših močeh prizadevajo za večjo humanitarno pomoč, upoštevanje enakosti spolov, ponovno vzpostavitev likvidnosti in vzdrževanje osnovnih socialnih storitev; poziva k odmrznitvi afganistanskih sredstev in večji finančni podpori za programe, kot sta pomoč generalnega direktorata Komisije za mednarodna partnerstva (GD INTPA) s poudarkom na osnovnih potrebah in sredstvih za preživljanje ter skrbniški sklad Svetovne banke za obnovo Afganistana; poudarja, da bi morala biti humanitarna sredstva dostopna prek delujočega bančnega sistema in na prožen način na voljo verodostojnim nevladnim organizacijam in organizacijam skupnosti, ki delujejo v Afganistanu, vključno z lokalnimi ženskimi organizacijami;

21. je seznanjen, da je delegacija EU v Kabulu spet odprla omejeno predstavništvo, ki bo usklajevalo humanitarno pomoč in spremljalo humanitarne razmere; odločno poudarja, da to ne pomeni, da EU priznava talibanski režim;

22. obžaluje, da so mednarodni donatorji, med katerimi so bile tudi EU in njene države članice, 31. marca 2022 obljubili le 2,44 milijarde USD od 4,4 milijarde USD, kolikor bi bilo potrebno za načrt OZN za humanitarno pomoč Afganistanu v letu 2022; poziva Komisijo, naj dodeli ustrezna in posebna sredstva za programe in projekte za pravice žensk ter naj jih izvaja kot del celovite in dolgoročne zaveze za podpiranje človekovih pravic in pravic žensk v Afganistanu;

23. vztraja, da je potreben neoviran humanitarni dostop, da bodo dodeljena sredstva dejansko dosegla prizadete, zlasti ženske in dekleta; spodbuja EU in njene države članice, naj v skladu s tem pregledajo in prilagodijo sedanje ukrepe; opozarja, da mora biti humanitarna pomoč nevtralna, nepristranska, humana in neodvisna ter da zanjo nikoli ne bi smeli veljati nobeni pogoji; poziva Svet, Komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj dosledno posredujejo sporočilo, da humanitarna pomoč ni pogojena s petimi merili Sveta za sodelovanje s talibani;

24. poziva EU in njene države članice, naj glede na donatorsko prireditev OZN na visoki ravni za humanitarno pomoč Afganistanu, ki je potekala 31. marca 2022, sprejmejo nove ukrepe za večjo preglednost in učinkovitost humanitarne pomoči; zato meni, da je treba nujno omogočiti humanitarno financiranje prek delujočega bančnega sistema, da bodo zanesljive nevladne organizacije v državi lahko prejemale sredstva;

25. izreka pohvalo pogumnim dekletom in ženskam, ki sodelujejo v protestih; poziva Evropsko službo za zunanje delovanje in Komisijo, naj od de facto oblasti v Afganistanu zahtevata informacije o tem, kje so aktivisti za pravice žensk, ki naj bi bili pridržani oziroma so izginili, ter pozoveta k njihovi takojšnji in brezpogojni izpustitvi; zahteva, da talibani nemudoma opustijo to samovoljno in zunajsodno ravnanje ter zagotovijo pravico do mirnega zbiranja in izražanja;

26. poziva EU in njene države članice, naj povečajo podporo aktivistom za pravice žensk v Afganistanu in v celoti izvajajo smernice EU o zagovornikih človekovih pravic, med drugim z zasebnimi in javnimi odvetniki v posameznih primerih poskrbijo, da bodo storilci odgovarjali za svoja dejanja;

27. poziva, naj se novi posebni poročevalki o razmerah na področju človekovih pravic v Afganistanu namenijo zadostna sredstva ter strokovno znanje in diplomatska podpora, da bo lahko izpolnila svoj mandat; poziva Svet OZN za človekove pravice, naj ustanovi neodvisno mednarodno preiskovalno komisijo z večletnim mandatom in ustreznimi viri za dokumentiranje, poročanje in zbiranje dokazov o kršitvah, tudi kršitvah pravic žensk;

28. pozdravlja ustanovitev foruma afganistanskih voditeljic; poziva Komisijo in Evropsko službo za zunanje delovanje, naj pomagata pri organizaciji prve mednarodne konference afganistanskih žensk, da bo njihov glas slišan tako v Afganistanu kot v mednarodni javnosti, da bodo obnovljene mreže žensk in podprto delo foruma afganistanskih voditeljic na bolj vključujoč način; podpira ustanovitev spletne univerze za afganistanske izgnance s finančno podporo EU;

29. poziva afganistanske poslance, nekdanje vladne uradnike in aktiviste civilne družbe, zlasti finalistke za nagrado Saharova za svobodo misli za leto 2021, naj dejavno sodelujejo z delegacijo Evropskega parlamenta za odnose z Afganistanom, ustreznimi odbori in drugimi organi ter tako zagotovijo, da bo politika EU v podporo Afganistanu ustrezala potrebam tamkajšnjega ljudstva;

30. podpira pozive afganistanske civilne družbe, zlasti tistih, ki so se udeležili dni afganistanskih žena v Evropskem parlamentu, da naj trenutne afganistanske oblasti odgovarjajo za svoje zločine in da njihovih grozodejstev ne smemo pozabiti;

31. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu, Komisiji, podpredsedniku Komisije/visokemu predstavniku Unije za zunanje zadeve in varnostno politiko, poslancem afganistanske narodne skupščine, Svetu OZN za človekove pravice in talibanskemu političnemu uradu v Dohi.